

معرفی گیاهان مرتعی و خوراکی منطقه چراغ ویس در استان کردستان

مرضیه ملکی

دانش آموخته مقطع کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد شهرری

چکیده :

منطقه‌ی مورد مطالعه در حد فاصل دو شهرستان سقز و بانه در استان کردستان و در طول شرقی ۴۵ ۳ ۴۶ تا ۴۵ ۵۰ ۰۰ و عرض شمالی ۲۰ ۱۲ ۴۶ تا ۳۶ ۳ ۰۰ واقع شده است. مساحت منطقه ۱۶۳۶۹/۳ هکتار می‌باشد، که از شمال به ارتفاعات سیوه سور و از جنوب به گردنه خان و کوه پیر بلاغ و از غرب به کوه لیث و از شرق به روستای میرده ختم می‌شود. بلندترین ارتفاع منطقه کوه وزنه به بلندی ۲۷۱۵ متر از سطح دریا و پست‌ترین نقطه با ارتفاع ۱۵۳۸ متر از سطح دریا پیرامون روستای صاحب واقع شده است. میانگین بارندگی سالانه در منطقه ۳۵۰ تا ۶۵۰ میلی‌متر و رطوبت نسبی آن بین ۱۴ تا ۹۵ درصد در نوسان است. از نگاه ریخت‌شناسی منطقه به طور عمده از سنگ‌های آواری و آتشفشانی کرتاسه پدید آمده و دارای توپوگرافی یک دست کوهستانی و بعضی تپه‌های کم ارتفاع با سطوح فرسایش هموار می‌باشد. دارای زمستان‌های سرد و پوشیده از برف و تابستان‌های معتدل می‌باشد، که این عامل در کنار سایر متغیرها بر پوشش گیاهی منطقه تأثیر گذاشته و باعث پدید آمدن گیاهانی خاص و بومی منطقه و در نوع خود کم نظیر شده است، گیاهانی که در فصل بهار در منطقه می‌رویند ضمن اینکه به طور کلی خودرو بوده و بخشی از تغذیه مردم منطقه را نیز تأمین می‌کند و برای روستاهای اطراف به مدت چند ماه منبع درآمد اقتصادی می‌باشد. تنوع دیگر گیاهی منطقه تنوع در نوع مرتعی است، که در تحقیق حاضر ۶ تپ مرتعی مختلف تشخیص داده شده که پراکندگی مکانی آن، میزان برداشت در هکتار و توانایی تأمین علوفه دام منطقه از اهداف تحقیق بوده است.

کلمات کلیدی : تپ، مرتع، تنوع گیاهی، گیاهان خودرو، گیاهان بومی، اکولوژی.

با توجه به شرایط اقلیمی، توپوگرافی و مورفولوژیکی، بافت اجتماعی و اهمیت دامداری و کشاورزی، پوشش گیاهی به عنوان یک عامل اقتصادی در منطقه محسوب می‌شود. به این لحاظ پوشش مرتعی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار بوده و طی سالیان متمادی بهره برداری از مرتع به عنوان جزء لاینفک جامعه روستایی تلقی می‌گردد. در شهرستان سقز طبق گزارشات و تحقیقاتی که صورت گرفته در دوره‌های گذشته منطقه به طور کلی جنگلی بوده و به مرور از بین رفته است که دلایل گوناگونی از قبیل استفاده بی‌رویه از چوب برای سوخت، ازدیاد جمعیت و در نتیجه تقاضا برای زمین‌های کشاورزی و... را می‌توان نام برد. با توجه به افزایش جمعیت و بالا رفتن سطح زندگی و نیازمندی‌های انسانی بهره برداری از مراتع این منطقه نیز همانند سایر مناطق کشور از توان لازم خارج شده و اکثر مراتع گرایش منفی پیدا کرده‌اند. در این شهرستان بعضی از مراتع بسیار سرسبز و با پوشش صد درصد (مراتع سرشیو و خورخوره) وجود دارد که نظیر آن کمتر در سایر نقاط ایران دیده شده است. در بعضی از تپه ماهورهای ملایم و کم شیب این منطقه پوششی از گیاهان علوفه‌ای مرتعی وجود دارد که مانند زراعت می‌توان علوفه آن را براحتی درو کرده و برداشت نمود و برای استفاده در فصل زمستان آن را ذخیره نمود. در منطقه مورد مطالعه پوشش گیاهی به طور عمده از بوته‌ها و درختچه‌های پراکنده و گیاهان استپی است که هر چه به طرف شمال غربی و غرب و جنوب غربی نزدیک می‌شویم، پوشش گیاهی به نسبت ضخیم‌تر و کم کم تبدیل به پوشش‌های جنگلی بلوط می‌گردد که در این اراضی زمین‌های کشاورزی برای کشت غلات به وفور پیدا می‌شود.

ابزار و روش‌ها :

به منظور آشنایی اولیه با وضعیت پوشش گیاهی و شناسایی گونه‌ها، پس از اینکه محدوده حوضه بر روی نقشه‌های ۱:۵۰۰۰۰ توپوگرافی و روی موزائیک عکس‌های هوایی با استفاده از عوارض جغرافیایی معین گردید، بازدید اولیه ای از منطقه مورد مطالعه به عمل آمد در این مرحله ضمن شناسایی گونه‌های غالب منطقه و آشنایی کلی از وضعیت منطقه و دستیابی به مناطق مختلف حوضه، از چگونگی استفاده از مرتع و زمان بهره برداری از مراتع کسب اطلاع گردید و براساس اطلاعات جمع آوری شده برنامه مطالعه پوشش گیاهی منطقه آغاز گردید.

تیپ بندی پوشش گیاهی در دو مرحله و به شرح زیر انجام شد.

الف- مرحله آزمایشگاهی :

در این مرحله از عکس‌های هوایی ۱:۵۰۰۰۰ استفاده شد به طوری که ابتدا از عکس‌های منطقه با توجه به اندکس موجود موزائیک شده و محدوده حوضه را روی آن تعیین نموده و سپس با توجه به بافت و رنگ و تن عکس، تیپ‌های مرتعی از یک‌دیگر تفکیک شدند. تیپ‌های اصلی از روی عکس‌های هوایی ۱:۵۰۰۰۰ تعیین شده و با کمک تصاویر ماهواره کاسموس که نسبتاً جدید بوده و از دقت بیش‌تری برخوردار بودند اولین اصلاحات انجام گرفت.

موردی که قابل توجه است قدیمی بودن عکس‌های ۱:۵۰۰۰۰ (سال ۳۵) و گذشت حدود ۴۹ سال از تاریخ عکس برداری است که با توجه به عوامل تخریب گوناگونی که در منطقه وجود دارد محدوده تیپ‌ها به خصوص در جنوب و جنوب غرب حوضه تغییر کرده که لازم بود تیپ‌های تفکیک شده در روی زمین کنترل شوند.

ب- مرحله صحرایی :

پس از تیپ بندی اولیه با کمک عکس‌های هوایی، با استفاده از نقشه تیپ بندی اولیه و نقشه‌های ۱:۵۰۰۰۰ توپوگرافی، اقدام به تصحیح تیپ بندی اولیه شد. بدین منظور از پایین‌ترین نقطه تیپ‌های تعیین شده با راهپیمایی در طول تیپ اقدام به چک کردن تیپ‌ها شد. چیزی که شایان توجه بود تقسیم تیپ‌های اولیه در روی عکس به تیپ‌های جدید بسته به فیزیوگرافی منطقه در روی زمین بود. تیپ‌های گیاهی براساس نمود ظاهری (Physionomy) و بررسی گونه‌های غالب مشخص و تفکیک شدند. در این مطالعه پوشش گیاهی موجود مبنای تیپ بندی قرار گرفت.

برای نام گذاری تیپ‌ها ضمن کد گذاری آن‌ها، از نام دو تا سه گونه گیاهی غالب که بیش‌ترین درصد پوشش را دارا بودند استفاده شد که در حوضه مورد مطالعه جمعاً ۶ تیپ مرتعی تفکیک گردید.

نتایج و بحث :

به طور کلی می‌توان گفت که پراکندگی، نوع و تراکم پوشش گیاهی قبل از هر چیز تابعی از شرایط آب و هوایی، مقدار نزولات جوی و حرارت متوسط ناحیه و یا به عبارت دیگر تابع شرایط اکولوژی منطقه است. بعضی نواحی عاری از گیاه و پاره‌ای دیگر دارای پوشش متراکم می‌باشند. تراکم درختان و بوته‌ها در یک ناحیه کوچک ممکن است متفاوت باشد، بنابراین مناطق مختلف با شرایط آب و هوایی متفاوت دارای پوشش گیاهی گوناگون بوده که در ارتباط با عوامل سنگ شناسی و توپوگرافی می‌باشند.

با این وجود در مناطق مختلف یک حوضه آبخیز، کم و بیش اختلافاتی در نوع پوشش گیاهی مشاهده می‌شود که به دلیل نوع و شرایط متفاوت اکوسیستم است. نوع و جنس سنگ و خاک ناشی از آن‌ها، میزان رطوبت موجود در خاک، وضعیت توپوگرافی، شیب دامنه‌ها و سرانجام جهت دامنه عواملی هستند که اکولوژی گیاهی را در کنترل خود دارند، به همین دلیل در وضعیت پوشش گیاهی و به عبارت دیگر در نوع گیاهان و پراکندگی آن اثر می‌گذارند. پوشش گیاهی ممکن است پدیده‌ها و عناصر ژئومورفولوژی را از نظر مخفی و یا برعکس کمک زیادی در تفسیر آن‌ها بنماید. به طور کلی می‌توان چنین بیان داشت که روابط بسیار نزدیکی بین پوشش گیاهی (نوع، تراکم، پراکندگی) با جنس و نوع سنگ و تیپ خاک و عوامل توپوگرافی وجود دارد که بررسی آن‌ها در طرح‌های مختلف می‌تواند راهنمای خوبی در شناخت واحدهای ژئومورفولوژی باشد.

عکس (۱): نمایی از پوشش گیاهی حوضه مطالعاتی

جنگل :

در گذشته‌های دور این منطقه محاط در جنگل‌های انبوه و سرسبز بوده که بتدریج و در طی قرون متمادی به سبب قطع درختان عقب نشینی کرده و از بین رفته‌اند. امروزه آثار این جنگل‌ها را در بعضی از نقاط دور دست روستایی و به صورت لکه‌های جنگلی تخریب شده و همچنین در شهرستان‌های بانه و مریوان و سردشت می‌توان مشاهده نمود. این جنگل‌ها توسط اداره کل منابع طبیعی استان به عنوان ذخیره‌گاه جنگلی شناسایی شده و سطح آن توسط اداره منابع طبیعی شهرستان سقز ۷۰۰۰ هکتار اعلام گردیده است این جنگل‌ها عموماً شامل درختان بلوط، گردو، زالزالک و بید می‌باشد.

در بازدید صحرایی از حوضه مطالعاتی تنها جنگل حفاظت شده منطقه در طول شرقی ۵ ۸ ۳۶ و عرض شمالی ۳ ۵۹ ۴۵ در مسیر سیاه در علیا مشاهده شد. جنس سازند زمین شناسی این منطقه شیست بوده و پوشش جنگلی آن بلوط، زالزالک و بید می‌باشد. این جنگل توسط منابع طبیعی شهرستان سقز حفاظت شده اعلام گردیده و اطراف آن را حصار کشیده‌اند. عکس زیر نمایی از این جنگل را نشان می‌دهد.

عکس (۳): جنگل حفاظت شده حوزه مطالعاتی

تیپ‌های مرتعی استان :

با توجه به آخرین مطالعات و تحقیقات انجام گرفته در قالب طرح شناخت مناطق اکولوژیک کشور و استفاده از نقشه پوشش گیاهی این طرح؛ پوشش گیاهی استان کردستان، در ۲۱ تیپ مرتعی قابل شناسایی و تفکیک شد که توضیحات آن در جدول زیر آورده شده است (قصریانی ۱۳۷۸).

تیپ گیاهی	مساحت (هکتار)	فراوانی (درصد)	فراوانی شهرستان (درصد)	فراوانی استان (درصد)
<i>Astragalus-Acantholimon</i>	۲۶۳۱/۲۵	۰/۹۳	۰/۶۰	۱۱/۰۷
<i>Astragalus-Agrophyron</i>	۳۹۳/۷۵	۰/۱۴	۰/۰۹	۱/۴۲
<i>Astragalus-Bromus</i>	۲۰۰۰	۰/۷۱	۰/۴۶	۳/۹۷
<i>Astragalus-Centaurea</i>	۵۱۵۶/۲۵	۱/۸۳	۱/۱۸	۷۶/۵۲
<i>Astragalus-Daphne</i>	۱۴۱۸/۷۵	۰/۵۰	۰/۳۲	۲۴/۴۵
<i>Astragalus-Eryngium</i>	۴۷۵۶/۲۵	۱/۶۸	۱/۰۹	۵۳/۲۳
<i>Astragalus-Euphorbia</i>	۱۵۶/۲۵	۰/۰۶	۰/۰۴	۴/۹۱
<i>Astragalus-Ferul Prangos</i>	۴۵۳۷/۵	۱/۶۱	۱/۰۴	۴/۳۸
<i>Astragalus-Gundelia</i>	۲۵۲۶۰	۹/۲۹	۰/۱۶	۲۷/۴۲
<i>Astragalus-Prangos</i>	۱۴۲۵۶/۲۵	۵/۰۵	۳/۲۶	۲۱/۸۳
<i>Astragalus-Psthyrostachys</i>	۲۵۵۳۱/۲۵	۹/۰۴	۵/۸۴	۱۴/۱۵
<i>Astragalus-Psthyrostachys -Brimus</i>	۱۸۷۵	۰/۶۶	۰/۴۳	۲۲/۴۸
<i>Astragalus-Psthyrostachys Pargos</i>	۱۸۱۸۷/۵	۶/۴۴	۴/۱۶	۲۷/۵۳
<i>Astragalus-Thymus</i>	۶۶۸۷۵	۲۳/۶۸	۱۵/۳۰	۴۸/۰۸
<i>Astragalus-Thymus-Amygdalos</i>	۵۱۲۵	۱/۸۱	۱/۱۷	۹۴/۱۶
<i>Astragalus-Thymus-Daphne</i>	۲۱۸۷/۵	۰/۷۷	۰/۵۰	۸۰/۳۰
<i>Astragalus-Thymus-Prangos</i>	۲۲۰۹۳/۷۵	۷/۸۲	۵/۰۶	۹۴/۵۶
<i>Bromus-Festuca</i>	۶۲۵	۰/۲۲	۰/۱۴	۲۲/۰۴
<i>Ferula-Bromus</i>	۵۹۷۵	۲/۱۲	۱/۳۷	۱۳/۱۴
<i>Ferula-Prangos</i>	۷۲۱۷۸/۵	۲۵/۵۶	۱۶/۵۲	۴۸/۵۸
<i>Ferula-Astragalus</i>	۲۲۵	۰/۰۸	۰/۰۵	۰/۷۱۹
جمع کل	۲۸۲۴۴۳/۷۵	۰/۱۰۰	۰/۰۵	۲۴/۹۹

ماخذ: طرح شناخت مناطق اکولوژیک کشور، پوشش گیاهی استان کردستان.

تیپ‌های مرتعی حوزه مورد مطالعه :

در منطقه مورد، مطالعه ضمن تحقیقات کتابخانه‌ای، مراجعه به ادارات زیربط و به دست آوردن منابع و اطلاعات موجود و همین‌طور بازدید صحرایی جهت تکمیل و مستند کردن مطالب گرد آوری شده ۶ تیپ مرتعی به شرح زیر تشخیص داده شد.

ردیف	تیپ مرتعی	مساحت (هکتار)
۱	<i>Astragalus-Prangos-Ferula</i>	۶۲۰۲/۷
۲	<i>Astragalus-Annula grass</i>	۳۱۴۲/۳
۳	<i>Astragalus-Bromus</i>	۲۰۴۹/۵
۴	<i>Astragalus-Prangos</i>	۱۶۱۸/۶
۵	<i>Astragalus-Thymus</i>	۱۵۹۶/۶
۶	<i>Prangos-Ferula</i>	۵۳۷/۱

۱- تیپ کما - جاشیر - گون :

این تیپ با مساحت ۶۲۰۲/۷ هکتار در دو قطعه بزرگترین تیپ مرتعی حوزه محسوب می‌گردد که از ارتفاعات ۱۹۰۰ متری جنوب شرقی (ارتفاعات جنوبی روستای کيله شین) شروع شده و تا ارتفاعات ۲۵۰۰ متری غرب روستای بابا حسین (این روستا خالی از سکنه است) و کوه‌های کژاره و لیث و قلعه‌گاه ادامه دارد. تشکیلات زمین شناسی آن به طور عمده شیست، فیلیت، اسلیت و گنیس است خاک آن کم عمق و در بعضی از نقاط با عمق متوسط و بافت سبک در پاره‌ای از نقاط با برونزدگی سنگی که از نظر فرسایش دارای کم‌ترین فرسایش بوده و به طور عمده فرسایش آن از نوع سطحی است. این تیپ اکثراً بر روی شیب‌های تند با جهت شمالی و شرقی واقع شده است. کل علوفه قابل بهره برداری در این تیپ برابر ۲۵۷۴ تن می‌باشد. که از این مقدار ۷۳۵ کیلوگرم علوفه خشک در هکتار قابل بهره برداری است. که با در نظر گرفتن جیره غذایی ۲ کیلوگرم علوفه خشک در روز و مدت چرای ۱۲۰ روز این تیپ پذیرای ۱۰۷۲۵ واحد دامی می‌باشد. ولی این واقعیت را باید پذیرفت که در اکثر مراتع استان و از جمله این حوزه مدت چرای دام در مرتع بیش‌تر از ۲۰۰ روز می‌باشد که اگر این را در نظر بگیریم در واقع میزان دام و ظرفیت مرتع تغییر می‌کند.

۲- تیپ گون- پوشش علفی :

این تیپ با وسعتی برابر ۳۱۴۲/۳ هکتار دومین تیپ مرتعی از نظر وسعت در این حوضه می‌باشد. که در قسمت‌های مرکزی حوزه و در شمال شرق آن پراکنش دارد که به طور عمده در ارتفاعات پایین و اطراف روستاها و در شیب‌های با جهت عمومی جنوبی و غربی قرار گرفته‌اند. این تیپ به طور عمده در ارتفاعات ۱۸۰۰ متر به پایین گسترش دارد. تشکیلات زمین شناسی آن به طور کلی شیست، اسلیت، گنیس و فیلیت می‌باشد. بافت خاک در این تیپ سبک و از عمق کمی برخوردار می‌باشند. میزان فرسایش در این تیپ نسبت به کل حوزه بیشتر می‌باشد و انواع فرسایش (سطحی / خندقی و شیاری) در آن دیده می‌شود. پوشش سطحی این تیپ به طور عمده از گیاهان یک ساله بوده و در اواسط بهار خشک می‌شوند و عملاً سطح خاک در این در این نقاط سخت می‌باشد. میزان تولید انبوه در این تیپ ۲۸۵ کیلوگرم علوفه خشک در هکتار محاسبه شده و این میزان پذیرای ۹۸۲ واحد دامی در طول ۱۲۰ روز چرا می‌باشد.

۳- تیپ گون - علف :

این تیپ با مساحت ۲۰۴۹/۳ هکتار در قسمت‌های مرکزی حوضه و غرب آن در دو قطعه واقع شده است. تشکیلات زمین شناسی آن به طور عمده گنیس، شیست، فیلیت، اسلیت و گرانودیوریت با بافت خاک سبک تا متوسط و عمق خاک کم تا متوسط می‌باشد. این تیپ عمدتاً در شیب‌های با جهت شمالی مشاهده می‌گردد. فرسایش در این تیپ کم و اکثراً از نوع سطحی و شیاری است و بجز دو مورد فرسایش خندقی دیده نمی‌شود. این تیپ به دلیل همجواری با روستاها دستخوش تغییراتی گردیده است و روز به روز از گیاهان خوشخواراک و با ارزش آن کاسته می‌شود. میزان علوفه قابل بهره برداری در این تیپ ۹۷ کیلوگرم علوفه خشک در هکتار محاسبه شده است و این میزان پذیرای ۸۲۸ واحد دامی در یک دوره چرا ۱۲۰ روزه می‌باشد. عامل اصلی تخریب مراتع در این تیپ چرا زودرس و بیش‌تر از ظرفیت مرتع می‌باشد که کاهش دام در حد ظرفیت مرتع و دادن علوفه دستی در ۲ ماه اول سال می‌تواند کمک زیادی به نجات پوشش گیاهی و زاد آوری آن بنماید.

۴- تیپ جاشیر - گون :

این تیپ با وسعتی برابر ۱۶۱۸/۶ هکتار در دو قطعه در جنوب شرق حوزه حوالی روستای کیله شین و قوره دره و شمال حوزه در ارتفاعات سیوه سور در شمال روستای دارابی واقع گردیده است. خاک آن کم عمق تا نیمه عمیق با بافت سبک و تشکیلات زمین شناسی آن به طور عمده شیست، فیلیت، گنیس، گرانیت و گرانودیوریت می باشد.

این تیپ به طور عمده در ارتفاعات پایین تر از ۱۹۰۰ متر با شیب کمتر از ۴۰ درصد واقع شده و جهت شیب به طور عمده شمالی و شرقی است. فرسایش در این تیپ کم و اکثراً سطحی و به مقدار کم شیاری است و فرسایش خندقی در منطقه مشاهده نشده است وضعیت مرتع متوسط و دارای گرایش منفی است. میزان علوفه قابل بهره برداری در این تیپ به طور متوسط ۱۶۵ کیلو گرم علوفه خشک در هکتار برآورد شده است که با در نظر گرفتن ۲ کیلوگرم علوفه خشک برای یک واحد دامی و دوره چرای ۱۲۰ روزه این تیپ پذیرای ۱۱۱۲ واحد دامی می باشد.

۵- تیپ آویشن - گون :

این تیپ با مساحت ۱۵۹۶/۶ هکتار در دو قطعه در جنوب غرب و شمال حوزه قرار گرفته است که بیشترین وسعت آن در شمال حوزه و در اطراف روستاهای سیاهدر علیا و دارابی می باشد تشکیلات زمین شناسی آن به طور عمده فیلیت، اسلیت و گنیس بوده و بافت خاک آن سبک و دارای عمق کم می باشد. این تیپ در شمال حوزه از ارتفاع ۱۶۰۰ متر شروع شده تا ۲۱۰۰ ادامه دارد و در جنوب غرب در ارتفاعات ۲۱۰۰ تا ۲۶۰۰ متر دیده می شود و اکثراً بر روی اراضی با شیب بین ۴۰-۲۰ درصد واقع شده است که جهت عمومی آن شمالی و شرقی است. این تیپ به دلیل نزدیکی به روستا و در دسترس بودن در تمام فصول از وضعیت خوبی برخوردار نیست. و پوشش گیاهی آن در حال تخریب و نابودی است و گیاهان خوشخوراک و با ارزش از جمله گونه های باقی مانده از تیره گندمیان دارای کمترین زاد آوری بوده و در مقابله با گونه های خار دار و مهاجم بازنده هستند. وضعیت این تیپ در کل متوسط و دارای گرایش منفی است. متوسط تولید علوفه خشک در آن ۸۵ کیلوگرم در هکتار در سال می باشد که با در نظر گرفتن ۲ کیلوگرم جیره غذایی برای هر واحد دامی در یک دوره چرای ۱۲۰ روزه این تیپ توانای پذیرش ۵۶۵ واحد دامی را دارد.

۶- تیپ کما- جاشیر :

این تیپ با وسعت ۵۳۷/۱ هکتار در یک قطعه در ارتفاعات شمال خاپوره ده (ارتفاعات کوه سرتون) واقع شده است. این تیپ از ارتفاع ۲۱۰۰ متری شروع و تا ارتفاع ۲۶۰۰ متری گسترش پیدا کرده است. تشکیلات زمین شناسی آن به طور عمده اسلیت، فیلیت، شیست و گنیس می باشد، میزان فرسایش خاک در این تیپ اکثراً از نوع سطحی می باشد. گونه های خوشخوراک و با ارزش در این تیپ دارای زادآوری و تجدید حیات خوبی هستند میزان متوسط تولید کل این تیپ ۵۱۳ کیلوگرم علوفه خشک در هکتار در سال بر آورد شده است. که با در نظر گرفتن ۲ کیلوگرم علوفه خشک برای یک واحد دامی و مدت چرای ۱۲ روز این تیپ پذیرای ۶۹۴ واحد دامی می باشد.

عکس (۳): نمایی از مرتع در حوزه مطالعاتی

در میان پوشش مرتعی، رویش گیاهان خوراکی از اهمیت قابل توجهی برخوردار است به گونه‌ای که در فصل مناسب، جمع آوری و فروش این گیاهان به عنوان کمک هزینه و منبع جزیی درآمد برای عده‌ای از خانوارهای روستایی تلقی می‌گردد. مهم‌ترین گیاهان خوراکی در جدول آورده شده است.

جدول ۲ مهم‌ترین گونه‌های گیاهان خوراکی

نام محلی	نام فارسی
شنگ	شنگ
پونگه	پونه
کوزه له	بولاغ اوتی
گیلاخه	گل آقا
غازیاغه	غازیانی
کنگر	کنگر
کنی وال	تره وحشی
ریواس	ریواس
مه نی	*
هزویه	آویشن کوهی
گل پر	گل پر

در بررسی نهایی مشخص گردید که سه تیپ گون - بروموس، گون - باشیر و گون - آویشن برای اولین بار از منطقه گزارش گردیده است و در سایر تیپ‌ها تایید کننده‌ی کارهای قصریانی و معروفی (۱۳۷۸) می‌باشد.

منابع :

- ۱- قصریانی و معروفی، ۱۳۷۸، طرح شناخت مناطق اکولوژیک کشور- پوشش گیاهی استان کردستان
- ۲- ثابتی، حبیب ا...، ۱۳۴۸، بررسی اقلیم حیاتی ایران، دانشگاه تهران.
- ۳- جوانشیر، کریم، ۱۳۵۵، اطلس گیاهان چوبی ایران، انجمن حفاظت منابع طبیعی و محیط انسانی.
- ۴- قهرمان، احمد، فلور ایران جلد های ۱ تا ۱۱، موسسه تحقیقات جنگل ها و مراتع.
- ۵- مبین، صادق، رستنی های ایران، جلد های ۱ تا ۳، دانشگاه تهران.
- ۶- مهاجر شجاعی، محمد حسن و همکاران، ۱۳۶۰، نقشه منابع و قابلیت اراضی استان.
- ۷- بررسی وضع حوضه های آبخیز استان کردستان، جلد های ۱ تا ۵، جهاد سازندگی استان کردستان.
- ۸- گزارش خاک و منابع ارضی، طرح جامع توسعه اجتماعی و اقتصادی استان کردستان، گروه مطالعاتی هامون، سازمان برنامه بودجه استان کردستان.
- ۹- نقشه های توپوگرافی ۱:۵۰۰۰۰۰ ایران، سازمان نقشه برداری کشور.
- ۱۰- عکس های هوایی ۱:۵۰۰۰۰۰ ایران، سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح.